

Hadimilliomosok arcképcsarnoka

XII. Az ügyvéd: Dr. Gál Jenő

Az Ügyvéd a legpompásabb iskolát járta ki: évekig *Visontai Soma* irodájában dolgozott, sokáig irodavezetője is volt. Tőle tanulta el az elsőrendű bűnügyi védő előnyös tulajdonságait, — ő vezette be a magyar törvénykönyv paragrafusainak ezerféleképpen magyarázható rejtelméibe. Visontai nagy szeretettel oktatta jelöltjét, az pedig addig csodálta mesterét, addig munkálkodott oldalán, addig-addig tanult, míg egy szép napon a jó öreg Visontai, — akit akkoriban nagyon lefoglalt az országos politika, — arra ébredt, hogy rajta is beteljesedett az egyszeri jó tanítvány sokszor emlegetett története: a fiatal Gál Jenő egy-kettőre tulszárnyalta öreg mesterét. Mikor azután semmi kétség sem maradt eziránt, már sehogysem fért meg békésen egymás mellett a két jogtudor: a fiatal ügyvéd kilépett Visontai szolgálatából és önállósította magát.

Egő ambícióval, nagy jogászi készséggel soha nem lankadó, kitarító buzgalommal és minden képzeletet fölülmuló vasszorgalommal kezdte az ügyvédkedést. Fiatalos heve, nagy ügybuzgalma valósággal közmondásossá vált bírói és ügyvédi körökben; — emitt elismerést, amott, ritkábban, titkos gyűlölködést eredményezett, viszont a mindenben humort hajszoló *Kunitzernak* alkalmat adott egy egészen különös gunynév elhelyezésére. A Kunitzer adta gunynevét az idő vasfoga sem tudta mai napig megemészteni, mert Kunitzer mester, a híres jogi szeminárium fődirektora — kétségtelen rosszakarattal bár, de mégis elmésen — ugy párosította az ügyvéd buzgólkodó tevékenységét nevével, hogy sok ezren — tisztelői talán elismeréssel, irigyei viszont maró szatírával — önkéntelenül is eszközévé válnak Kunitzer fondorlatos mesterkedésének és — hiába minden tiltakozás: az olcsó élcnék sok ember barátja! — dr. *szalad-gál* Jenőnek hívják az ügyvéd urat . . .

*

Gál Jenő többi kartársa által soha el nem érhető, de nem is álmodott fantasztikus karriert tud háta mögött. Husz éve önálló, ugyanannyi évi súlyos küzdelem árán a magyar védői kar legvagyosabb tagjai közé küzdte fel magát. Sok, késhegyre menő csatát kellett megvívnia, még hat év előtt is gyilkos harcot folytatott ellene hónapokon keresztül az egyik boulevardlap, de az ügyvéd energiáját nem törte meg: mint a földhöz nyomott Antheus, megizmosodva sietett karrierjének fordulatos útján tovább a nagy vagyoni felé!

*

Nem predesztinált bűnügyi védő; külsejére nézve, semmiesetre sem az. Külseje inkább előnytelme: alacsony, köpcös termete, rideg, kegyetlennek látszó vonásai miatt.

Nagy optimista; szónoki képessége valósággal pathetikus erejű. Görcsösen reméli minden védelme sikerét, fanatikusán hiszi, vallja védelmi ártatlanságát. Elvállalt ügyeinek legnagyobb részét ismerője, fáradhatatlanul gyűjti védenek érdekében a mentő adatokat és a tárgyaláson fanatikus hévvel rakja a lovakat *Justitia* mérlegére, majd a legpompásabb plaidoyer-vel igyekszik védenek javára bilenteni a jobboldali serpenyőt. Védőbeszédét mindig a körülményekhez szabja: egyszer félnapig is eltart jogi fejtegetése, máskor egészen röviden beszél. Ő talán az egyetlen ügyvéd, aki megértette néhai Pápai szerkesztő maró célzását, aki a bűnügyekben várható ítélet felől érdeklődőknek a törvényszéki folyosón, mindig ezt a választ adta:

— *Mennél tovább beszél most az ügyvéd, annál többet ül majd a vádlott!* . . .

*

A nagy tudású, szorgalmas ügyvédnek anyagi sikerei nem voltak a béke éveiben soha. A háboru elején talán ezért vetette rá magát különös hévvel, a katonai büntető-törvénykönyv paragrafusai szerint minősülő, a hadviselés érdekeibe ütköző főbenjáró bün-

cselekmények védelmére. A háborus konjunktúra, a nagyon ügyesen szervezett sajtó-reklámakció, de leginkább több nagy port felvert, hirhadt ügyben kifejtett működése rövid pár hónap alatt a legelső bűnügyi védők sorába emelte. Az erkölcsi sikerrel karöltve járt az anyagi és Gál Jenő — talán egyetlen a magyar ügyvédi karban — a háboru milliomosa lett. Nem volt jelentősebb háborus bűnügy, melyben ne ő viselte volna a védői tisztet és mert ez a tisztesség nem üres nobile officium, hanem súlyos tiz- és százazrekkei bélelt, jól jövedelmező foglalkozás, az ügyvéd kereken két milliót keresett bűnügyi védelmeivel.

Ezek a milliók — Gál Jenő hadimilliói — nemcsak papíron szerepelnek. Megvanak azok az ügyvéd birtokában és ha eredetüket fillerre elszámolni nem is tudom, megközelítő pontossággal ezt a kimutatást terjeszthetem róluk az olvasó elé:

1. Első és talán leghíresebb, viszont legjobban is jövedelmező védelmét a *posztócsalás* adta, amelyben *Riemert*, a Textiltgyár igazgatóját védte. Ez az ügy alapította meg védői jó hírnevét. (Riemert a katonai bíróság a posztócsalás vádjára alól felmentette, de levélcsempészés és megvesztegetés miatt 4½ évi fegyházra ítélte.) Riemer előlegül 200.000, összesen: 500.000 koronát fizetett a védelemért.

2. A *nagyvárad* izraelita orthodox hitközségi elnök, *Ullmann Sándor* (felmentették) ügyvédi honoráriumban 200.000 koronát fizetett.

3. A *szegedi* hadseregszállítási (Holczer) bűnügy . . . . . 300.000 koronát jövedelmezett az ügyvédnek (a vádlottakat mind súlyosan elítélték.)

4. A *pozsonyi Biach-féle* katonaszabadtási ügyben ügyvédi honorárium 100.000 korona volt.

5. *Pór Rezső* szabadlára helyezéséért . . . . . 60.000 koronát kapott.

6. Az *Ivánka-pörben Stangel Davidot* (hat évi börtön) és egy *Fuchs* nevű bérlőt védte; a védelem ára . 60.000 korona volt.

7. A *Földi-ügyben* több olyan vádlottat védett, akik pénzt adtak a megtévedt orvosnak. Négy védenek ellen megszüntették az eljárást. Az ügyvédi díjazás körülbelül . . . . . 200.000 korona volt.

8. Az *Elkán-féle csizmaszállítás* vádlottaitól 40.000 koronát kapott ügyvédi munkájáért.

9. *Taubeszék*, a máramaroszigeti *bakancsszállítók* . . . . . 60.000 korona expenzóitát fizettek neki.

10. *Achmed Assim* török beyt, az *aranycsempészéssel* vádolt trapezunti válit is ő védte. A sikeres védelem . 60.000 koronával járult hadimillióihoz.

11. *Krieszhaber Leó* csak előlegre 100.000 koronát fizetett.

12. *Neumann Miksa* ládagyáros (2½ évi fegyház) . . . . . 40.000 koronát fizetett.

13. A híres *Bakács-féle árdragitási* pörnek is ő volt a védője. A védelemért . . . . . 20.000 koronát kapott.

14. Ezenkívül vagy félszáz nagyobb, a gyorsított eljárás szabályai szerint lefolytatott árdragitási pörben volt védő. (Egy-egy ilyen védelem ára három-ötezer korona volt.) Szerepelt a *Singer-féle kórházi élelmezési*, a *Polgár-féle katonai fuvarozási ügyekben* is, végül:

15. A világháboru legnagyobb

bűnügyében, a híres *Odescalchi-ügy*-ben ő védi ezidőszerint a pörbe keveredett nyírvidéki, demecserkörnyéki birtokosokat, ügyvédek, sok-sok vádlottat a kassai hadosztálybíróóság előtt. Ez az ügy szerényen számítva . . . 500.000 korona ügyvédi honoráriumot jelent.

Ezek a híresebb bűnügyek, amelyekben az Ügyvéd védői működést fejtett ki. A védelmért kapott honoráriumok — túlhaladják a két millió koronát, aminthogy Gál Jenő a háboruban nem is ennyit, hanem annál sokkal többet keresett.

*

Az Ügyvéd portréje megrajzolásánál — az objektivitás kívánja — ki kell emelnem egyik, nagy akaratereőre valló, legkiválóbb tulajdonságát. A Lipótvárosi Kaszinóban ő indította meg a harcot az ideggyilkos bakkaratjáték ellen, a Lipótvárosi Társaskörből ő vonult ki párthiveivel együtt legelsőnek — még a nagy bakkarat-botrány kitérőse előtt — az elfajult hazárdjáték miatt.

Igaz, hogy kontrasztnak is nagy, valószínű paradoxonnak beillő ez a mostani állásfoglalása, mert még egy évvel a háboru kitérőse előtt minden éjszakáját ott töltötte a *kártyaasztal* mellett. Mikor azonban irodája föllendült és fantasztikus iramával az ügyvédi barreau élére került, abbahagyta a kártyázást, a tőzsdén sem játszott tovább: jó gazda, takarékos ember, a vasszorgalom és polgári erény valószínű megtestesítője lett, viszont megindította a legelkeseredettebb, öldöklő harcot a bakkarat és minden néven nevezett hazárdrokona ellen . . .

*

Nincsen tökéletes boldogság az emberi életben: az immár hadimilliomos ügyvédnek sem fenéki tejfel az élete. Amíg nem voltak anyagi sikerei, addig ő aratta a legszebb erkölcsi diadalokat a bírói sorompók előtt, de mióta szárnyára vette a hir nevét, mondhatnám, babonás balszerencse üldözi védelmeiben. Ő most is ugyanolyan lelkiismeretesen dolgozik, ma is pontosan teljesíti ügyvédi kötelességét, de a tendencia ellen hiába harcolt. A háboru elején divatos irányzat értelmében pedig a Kuria minden hadseregszállítási visszaélést — már a példaadás miatt is nagyon helyesen — véres kegyetlenséggel torolt meg, és Gál Jenő védenecit, a *hadseregszállítókat*, — majdnem kivétel nélkül — *sulyosan elítélték*.

Leghíresebb ilyen ügye Neumann Miksa lada gyáros barakkszállítási bűnpöre volt. Az elsőbíróóság a gyárost hat hónapi börtönre ítélte, ezt a büntetést azonban a Kuria két és fél évi fegyházra emelte fel. Csáder táblabíró hirdette ki az ítéletet a vádlott előtt, mire az elkeseredett Neumann odakiáltotta a bíróságnak:

— Ime, ilyenek Gál Jenő védelmei! Még le sem ült a reggelihez (?), már egy ezrest kellett letenni az asztalára és most a gyűjtőfogházban van egy társaság: Gál Jenő védenecit, amelyekre összesen száztizenöt évi fegyházat rótt ki a bíróság . . .

Az elkeseredett Neumann rövid, de velős filippikájáról napokig suttogva beszéltek a törvénykezési palota folyosóin, a folyosóról gondos hírvivők széthordták a városba a kellemetlen történetet, de az sem tudott rontani Gál Jenő hírnevén. Igazolta magát: ő mindent megtett, ő nem tehet róla, ha nem lágyult meg a kuriai bírák kemény szíve . . .

A hadimilliomos Ügyvédről most már nincs sok mondanivalóm. A csinos védői honoráriumokból potom kétszázötvenezer koronáért nyaralót vett a Zugligében, a leghíresebb budapesti házügynöknek pedig megbízást adott egy fess kis palota vásárlására. A vételár — így mondta az ügynöknek — egy millió korona is lehet!

*

Mindettől eltekintve, ma is ő a védő minden nagyobb szabású bűnpörben, ma is fiatalos hév-

vel teljesíti szép hivatását, ma is nagy optimizmussal dolgozik: halálosan bizik minden ügyének sikerében.

Az ügyvédkedés mellett azonban régi szerelme, a politika is egyre — jobban izgatja, de ma már sokkal reálisabb, mint fiatalkorában volt, amikor — a Tisza-féle választáson — Huszton jelöltette magát függetlenségi programmal, a munkapárti *Nyegre László* ellen. Ma sokkal körültekintőbben dolgozik: a Lipótvárosi Társaskörből kivonult elvbarátaival megalapította a Lipótvárosi Demokrata Kör, kibérelte a megbukott Kuria-kávéház helyiségét és a *szerdai vacsorákon* újabb és újabb híveket szerez, akik majd a legközelebbi választáson — az Ügyvéd legalább ma azt hiszi — a Lipótváros egyik külsőkerületéből mandátummal kedveskednek neki! **Kozma Nándor.**

Alföldi levél

Orosháza, április.

Egy az Isten! Itt, a barna barázdás Alföldön, most istenigazában csak egy.

Nem tűzimádo eleink Napban lakozó istene ez, sem az ősz görögök fűben-fában rejtező istenkéi, nem is a régi zsidók bosszúálló láthatatlan lényei: — látható, megfogható isten az ezeremléjű Isis, az örök Gaea, nagy és erős anyánk: a *Föld*.

Mindig földimádo faj volt ez a lassuleptű alföldi paraszt; mérték, érték, tekintély mind a föld szerint igazodik itt, a föld adott élest, vagyont, foglalkozást, mulatságot, becsületet: — mindent! Most azonban ez a földimádat valószínű rajongássá fajult. Mintha ez örületes forgatagban, amelybe belesodródott az ő nyugodt, mérsékelt élete is, mindent bizonytalannak, ingadozóknak, csalfának érezne; csak egy a biztos, a szilárd, az igaz: — a merő föld, az őstalaj, amelyből fakad s ahova megtér minden.

Görnyedt ősz öregek s görnyedő alig-suhancok, hajló leányok és hajlott hadi-özvegyek turják, török a rögöt hajnaltól késő napestig, komor elszántsággal, de bátor bizakodással, mert a föld hatalmas és jóságos: eltűr és eltart. S akiknek nem adatott rész e közös kincsből: vad törtetéssel lihegnek, versengnek, tülekednek föld után.

Szédítően felszökkentek a földárak. Egy kishold (110 négyszögöl), aminek az ára háboru előtt 400–600 K volt, most 4000 K-n fölül van. Nemrég, nyilvános arverésen, 4220 K-ért kelt el a községtől félőrajárássra fekvő földnek holdja. Az árendába adott evangélikus egyházi tengeriföldek évi bérét pedig 400 K-n felül verte föl a földre acsukozók mohó éhsége.

Szinte érthetetlen, hogy milyen számítás vezeti őket. A bérösszegeken kívüli kiadás is belejön holdankint 400 K-ba (vetőmag, szántás, behordás stb.); ezzel szemben a jövedelem — jó esetben:

12 mázsa kukorica a 50 K = 600 K
melléktermények (szár, bab, tök) = 300 K

Osszesen = 900 K

Tehát van 100 korona nyeresége, keserves munkája fejében. Napszámban négyannyit keresne. Igen, de akkor nem volna földje, nem volna termése. Amit a maga terméséből így, saját használatára, félretelhet, szinte az egész haszna a földből. S ez elég neki.

De még ennyi is milyen kevésnek jut. Nincs föld, Ami kevés van, az — épp a nagy árak, bérek miatt — nem jut a szegénység kezére. S a magyar parasztságnak épp a legértékesebb, legtisztességesebb eleme földtelenül, földéhesen mered a zöldellő háttarra, nagy keserűséggel szívében és furcsa gondolatokkal fejében.

*

A háboru elején «divatba» jött a magyar paraszt. Katonai vezetőkörök elismerték kiváltságát, börtorku politikusok, egetverő dicsímmuszokat zengtek róla, sőt még egyes világhírű pesti «magyar» írók is kegyeskedtek észrevenni, hogy: — nini, magyar paraszt is van a világon. Irtak, beszéltek, sza-